СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 44. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 24-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 44. Jersey City, N. J., Monday, February 24, 1936. THREE CENTS

16 І ПІВ МІЛІОНА ЛЮДЕЙ ЖИВЕ З УРЯДОВОЇ ДОПОМОГИ

ВАШИНҐТОН. — Федеральнні допомогові урядники обчисляють, що в теперішній час в Америці побирають від федеральних, стейтових і місьских урядів 16 міліонів 500 тисяч осіб.

Урядники кажуть, що число людей, які дістають допомогу, тепер менше, ніж було їх число рік тому. Вони обчисляють, що в січні минулого року їх було на 20 процентів більше, бо 20 міліонів 500 тисяч душ.

Коло 3 тисячі родин, що мають разом коло 14 тисяч осіб, живуть уже в проектованих громадах для переселення. Уряд для переселення каже, що він уже покінчив таких 53 оселі, а 20 інших тепер будують.

СЕНАТ ЗА ОБМЕЖЕННЯ ТОРГОВЛІ АМУНІЦІЄЮ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський комітет скінчив працю коло розсліду амуніції, а сенат негайно потім ухвалив закон проти висилки зброї й амуніції в міжстейтовій і міждержавній торговлі.

Ухвалу принято одноголосно. Підчас дебати прихильники закона заявили, що він буде ударом для американського ґенґстерства та для міждержавних клопотів.

Комітет для розсліду амуніції, на чолі котрого стоїть сенатор Най, обіцяв предложити сенатові нові закони про амуніцію при кінці березня.

ОСУДЖУЮТЬ ПОЛКОВНИКА ЗА „НЕЧЕСНЕ" ПОВЕДЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Військовий суд чести заявив, що полковник Джозеф МекКолен, правний дорадник заступника секретаря (міністра) війни, поступив „нечесно", приймаючи від одного купця дарові залізничі білети на подорож з Ню Йорку до Вашинґтону в той час, коли цей купець мав з департаментом війни переговори в одній купецькій справі, в котрій департамент певно мав питатися ради полковника.

Суд чести засудив його на деґрадацію, частинну утрату платні та урядову догану.

Білети, які дістав полковник, можна купити за 369 долярів 70 центів.

ТАВНСЕНД БУДЕ ПЕРШИМ СВІДКОМ ПРО СВІЙ ПЛЯН.

ВАШИНҐТОН. — Комітет палати послів для розсліду пляну Тавнсенда вже почав виробляти пляни, як це слідство переводити. Плянують покликати як першого свідка д-ра Ф. Е. Тавнсенда, автора пляну пенсії на старі роки, відомого під його іменем. Адвокат Тавнсенда просив комітет почекати тиждень з покликуванням Тавнсенда, бо він хорий.

ҐРІН ГРОЗИТЬ „ВІЙНОЮ".

ВАШИНҐТОН.—Американська Федерація Праці видала осторогу до всіх юній, звязаних з нею, що вона не буде толерувати ніякої організації, що буде звязувати себе з „комітетом для промислової орґанізації", на чолі котрої стоїть голова майнерської юнії, Джан Л. Луис.

Осторога відноситься передовсім до юнії радіових робітників, що зорганізовані на промисловій засаді та звязалися з „комітетом для промислової орґанізації".

ЛАГОДЯТЬСЯ ДО НОВОГО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Юнія обслугувачів високих домів добивається від союзу власників домів признання юнії, або, як це називається, закритої шапи". Власники заявляють, що вони уступили робітникам у ріжних справах, але не уступлять їм у цій точці.

Супроти цього юнія підготовляє новий страйк обслуги високих будинків. Лагодять страйк на 1-го березня. Хочуть викликати на нього обслугу 8,000 високих будинків, або разом коло 75,000 робітників.

СУДДЯ НЕ ХОЧЕ ДАТИ НАЦІСТАМ ЧАРТЕРУ.

НЮ ЙОРК. — Стейтовий суддя Арон Леві відмовив чартеру організації „Ґенерал фон Штойбен Бунд", бо, мовляв, це націстична організація, котрої цілі противляться ідеям того ґенерала, а спеціяльно тому, що організація хоче звязувати американських німців не з Америкою, а з націстичною Німеччиною.

КОРАБЕЛЬ УРАТОВАНО.

НЮ ЙОРК. — Лінія „Фернес-Принс" дістала звідомлення, що корабель „Нова Скоша", що згубив на океані шрубу, дістав допомогу від корабля „Істерн Принс" та вже пливе з ним до Бермуди.

Там усіх 103 пасажирів висадять на беріг, а кораблеві вставлять нову шрубу.

ПАРАҐВАЙ У РУКАХ ВІЙСЬКОВОЇ ДИКТАТУРИ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — З Параґваю доносять, що цею державою став правити як тимчасовий президент полковник Рафаель Франко, що дістав свою владу від революційного союзу, що називається „визвольною армією".

Захопивши владу, уряд постарається змінити конституцію так, щоб її задержати в своїх руках безконечно.

СТУДЕНТСТВО ДАНЦІҐУ В РОКОВИНИ 22. СІЧНЯ.

Дня 22. січня ц. р. відсвяткував Союз Українських Студентів „Основа" в Данціґу сімнацяті роковини проголошення соборности України, а тиждень пізніше вісімнацяті роковини бою під Крутами. В програму свята 22. січня ввійшов реферат, декламація і вязанка стрілецьких пісень, яку відспівав студентський хор. На зміст свята Крут склався реферат, декламація та пісня „Ви жертвою". Оба свята закінчено національним гимном та переведено традицийні грошеві збірки на національні цілі. Оба свята залишили на всіх глибоке враження.

ШОВІНІЗМ НЕ ДАЄ ЇМ СПАТИ.

У звязку з фальшивими вістками польської україножерної преси, нібито якісь польські монастирі продають свої земельні маєтки в українські руки, появився в часописі „Всхуд" заклик до польських монастирів, щоб „припинили дальший продаж цих маєтків. Заклик підписали такі польські організації, як Союз оборонців Львова, Т-во розвою східних земель, Львівське т-во стрілецьке, Страж обивательска й інші. У заклику вони зазначують, що ті маєтки уфундовані для „піднесення польськости і католицької віри в цій частині краю" і зміняти волі фундаторів не вільно.

ОДНО МІСЦЕ, ДЕ КОРОЛЬ НЕ СМІЄ ЗАЙТИ.

Є одно місце в Англії, де король не сміє зайти, хоч любив там нераз заходити, поки став королем. Цим місцем є палата послів. Він мав там спеціяльне місце на ґалерії, зарезервоване для наслідника престола, але з хвилею, як став королем, те місце замкнено для нього. Англійська парляментарна традиція каже, що король не сміє зайти до парляменту і палата послів в буквальнім значінню того слова забороняла королеві вступ у свої мури. Одного разу король Кароль І. відважився знехтувати це право, щоб наказати арештування 5-ох послів. Інші посли обурилися на це і не тільки віддослали короля з нічим, але й постановили замикати двері перед носом короля, як би ще коли попробував там зайти.

ШКОДИ В ЗАЛІЩИЦЬКИХ САДАХ.

Цьогорічна зима наробила значної шкоди в заліщицьких садах, особливо серед морель. Під впливом великої теплоти оживилася рістня і морелі так уже розвинулися, що галузки, принесені до хати, зацвитали до 24 годин. В останніх днях настала студінь і впали сніги, від яких сильно потерпіли ніжні овочеві дерева.

АРЕШТУВАЛИ ТЕАТРАЛЬНОГО ІНТЕНДАНТА.

У Варшаві арештували інтенданта міського театру Витолда Ланевського, якого після несподіваної контролі його господарки передано слідчій владі. Викрито ріжні зловживання на шкоду міста, суспільної обезпечальні і т. п. З огляду на слідство ближчі подробиці афери держать у тайні.

ПОМЕР АНДРІЙ ҐЕЛА.

ДЖЕРЗІ СИТІ (Ню Джерзі). — У шпиталі „Медикел Сентер" у цьому місті помер у ночі з четверга на пятницю довголітній член У. Н. Союза та визначний український громадянин, дяковчитель місцевої української католицької громади, Андрій Ґела.

Ґела походив з села Сторонибаби, повіту золочівського, в Галичині, де він родився 60 літ тому. До У. Н. Союза вступив скоро по своїм приїзді в Америку, в 1900-нім році, у Мейфілді, Па. Був відомий як один з найкращих диригентів хорів та диригував великим числом хорових виступів. Брав усе живу участь у народнім життю, а кілька літ був редактором сільського видання „Свободи".

Похорон відбудеться у вівторок (25. ц. м.), в 9-тій годині рано, в церкві св. Петра і Павла, на розі вулиць Ґрін і Сусекс, Джерзі Ситі, Н. Дж., з дому жалоби, 88 Lake St., Jersey City, N. J. Тлінні останки Покійника поховають на цвинтарі Holy Cross, No. Arlington, N. J.

В. И. П.

МОРОЗИВО НА ПІВНІЧНІМ БІГУНІ.

Одне данське підприємство рішило вибудувати в Ґренляндії кілька фабрик морозива. Думку цю піддав один промисловець, що у літку побував у цій країні ледів і дав уперше її мешканцям попробувати лакоминку, якою ми насолоджуємось у спеку. Ескімоси, попробувавши морозива, були захоплені ним і зїли до дня кілька порцій нової страви. Данські підприємці не матимуть будь клопоту з одним: леду їм не забракне.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ „ЖУРНАЛІСТИ".

Існує в Києві такий „УКІЖ", що на людяній мові означає: український комуністичний інститут журналістики. Недавно випустили з цього інституту 47 укінчених студентів, нагородивши їх науковими диплльомами „газетних робітників". Нові „науковці" дістали посади в редакціях київських ґазет. І ось уже по кількох днях їх праці редактори з жахом виявили, що новоспечені журналісти майже неграмотні. Журналіст Клічко, написавши статтю в 60 рядків, зробив... 40 граматичних помилок. Форстяний у замітці з 15. рядків зробив 17 помилок, Шпильман на десять рядків спромігся пятнацять помилок і т. д. „Найкращий" студент з випуску, Новоселицький, був звільнений із праці вже на другий день.

„Правда" меланхолійно стверджує з цього приводу: „Ці приклади ясно показують, що в інституті журналістики вчать студентів усе, що завгодно, тільки не... грамоти". Високо стоїть советська „наука".

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НОВІ ГРОШІ, НОВІ СТЕМПЛІ І — МОЛИТОВНИКИ.

З причини зміни короля в Англії зайдуть там і деякі інші зміни. Звичай вимагає, щоб голова короля була на всіх стемплях та грошах, і одним з перших завдань уряду буде назначити артиста, щоб виробив погрудя короля, що має бути друковане на стемплях та грошах. Однакож зміни не кінчаться на тому. Англіканська церква вважається в Англії за урядову і вона мусить у якнайкоршім часі видати свій молитовник, себто богослужебник. Богослужебник англіканської церкви згадує два рази поіменно короля в двох місцях, а імя королевої в однім. Молитва за „нашу ласкаву королеву Марію" має бути змінена на молитву за „нашу ласкаву королеву матір", а імя короля Едварда прийде на місце його батька.

ЯК ОПІКУЮТЬСЯ СХІДНІМИ „КРЕСАМИ".

У Львові відбулися недавно збори польського т-ва опіки над „кресами", що розвиває свою діяльність у трьох східно-галицьких воєвідствах. Із звіту довідуємось, що вся діяльність т-ва йшла під гаслом ратування „польськости" і тому зводилася м. і. до підтримки польського осадництва та зміцнювання польської кредитової й сільсько-господарської кооперації задля конкуренції з непольськими (отже й українськими) кооперативними підприємствами. Протиділано також продажеві землі та інших нерухомостей в „чужі" руки. З кінцем 1935 р. розіслано погуку в справі шкільного плебісциту задля утраквізації чи там полніщазії українських шкіл та у справі переходу на латинський обряд. Як свідчить щоденна історія, товариство опіки над „кресами" переводить свою акцію дуже послідовно.

ЗАПОВІДАЄ „КОРОТКОЗОРУ РАСУ".

На конференції онтерійських оптомерстистів остерігав у свому викладі один з оптометристів, що за кілька ґенерацій станемо расою короткозорих. Немалу вину поносять батьки, бо позволяють своїм дітям бавитися забавками, книжками і сліпати по „фоні пейперс" так скоро, як скоро тільки вони можуть дістати їх до рук. Око дитини мусить набрати сили й дозріти, щоб можна його уживати до таких річей.

З ЧЕСЬКОЇ СТАТИСТИКИ.

В цілій Чехословаччині є кругло 300 середніх шкіл, себто ґімназій усіх типів і шкіл реальних (без учительських семинарій і фахових шкіл). — Усіх кінотеатрів має Чехословаччина 1,987. З того в самій Чехії 1,191, у Моравії-Шлеську 597, у Словаччині 184, на Закарпатті 15 кін. Місто Прага має 103 кіна. Власниками кінових підприємств є: сокільські товариства (888), громадські управи (214), товариство інвалідів (123), інші товариства (532), приватні особи (167). — Активних копунів (футболістів) має тепер Чехословаччина 110,000. — З кінцем 1935-го року мала Прага 960,000 мешканців. Домів у Празі є 37,000, дозорців кругло 30,000. Значить: кожний 35-тий мешканець чеської столиці є дозорцем.

„СЕНЗАЦІЇ", ЯКІ НАЙБІЛЬШЕ РАДУЮТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЧИТАЧІВ

ЛЬВІВ. — „Українські Вісти" доносять про ті вісти, які найбільше цікаві для поляків і які польська преса передає з найбільшою радістю як найбільш сензаційні. Згадується про „Дзєннік Польскі" з 3. лютого б. р., в якім на першій стороні, нагорі, подано таку широку, двошпальтову вістку: „В Порудні яворівського повіту зліквідували тамошню „українську" кооперативу, що мала в селі склеп".

ЧИ НЕМА В НАС ЩО ЧИТАТИ?

ЛЬВІВ. — На ту тему пише „Діло". Порушуючи притім проблему української книжки, подає таке:

„Коли наші інтелігенти відповідають часом, що „нема що читати", то хотять вони передовсім виправдати той факт, що не читають того, що є".

Стаття кінчиться закликом: „Український інтеліґенте! Скажи мені, що ти читаєш і скажу тоді, хто ти і кілька варта!"

ВЕСЕЛЕ ЖИТТЯ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ!

ПАРИЖ. — Офінор подає:

Було колись добре жити в нашій Україні, писав колись Шевченко. Та московський прислужник на Україні, Любченко, хоче доказувати, що саме тепер є найкраще жити на Україні, та що наслідком совєтського режиму часи голоду скінчилися і стало жити „добре й весело". Та нема сумніву, що Любченкові, який мав бути військовим хвершалом, а став головою Ради міністрів лише завдяки спосібности скакати як пан каже, — живеться добре та весело в тім часі, коли українські селяни — голодують.

ДО ІЛЮСТРАЦІЇ „ВСПУЛЖИЦЯ" З ПОЛЯКАМИ.

ЛЬВІВ. — Український Народній Дім, зареквірований для польського війська тому 11 років, є далі в польських руках, а українські народні установи мусять далі тинятися по чужих кутах.

ПАТРІОТИЧНІ ВОДОХРЕЩА.

ЛЬВІВ. — У Львові та в усіх місцевостях Галичини відбулися на Йордан святочні водохреща, які по традиції мали, де це було можливим, характер національних маніфестацій. Декоровано ледяні хрести національними барвами, а приміром у Підгайцях молодь випустила в повітря підчас водохреща 30 голубів з національними лентами, що кружляли над учасниками свята.

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ ДЛЯ СТАРЦІВ.

ЛЬВІВ. — Братство Доброї Смерти закупило на Личакові у Львові простору площу, на якій має стануги перший український дім для старців.

НОВИЙ ПОПИС ЕПИСКОПА ХОМИШИНА.

СТАНИСЛАВІВ. — Еп. Хомишин видав урядовий наказ у справі „католицької преси" з тим, що парохи мають кольпортувати клерикальні ґазети коло церкви, уживати для цеї мети також братств, роздавати через шкільних дітей відповідні летючки, тощо. Цікаве те, що парохи мають тепер стати кольпортерами одної політичної партії (Української Народної Обнови), та що запрягається до цеї акції дітей, та що найцікавіше: між часописами, які приказується кольпортувати, нема „Мети" — орґану митрополита Шептицького.

ЯКІ Є ПОЛЬСЬКІ СУБВЕНЦІЇ?

ЛЬВІВ. — З промови посла Пеленського, виголошеної в буджетовій соймовій комісії, довідуємося, що Українське Краєве Товариство Охорони Дідей і Опіки над Молодю, що має 24 філії в краю, дістає титулом субвенції — 26 злотих місячно! В Стрию дитячий захист дістає аж 12 злотих і 60 грошів місячно! Народна Лічниця у Львові, через яку в 1934 р. перейшло 26,748 хорих (в тому 30% поляків), та що має шпиталь, у який вложив 416,000 злотих, дістає від маґістрату аж — 600 злотих, а від міністерства аж — 60 злотих місячно, а від 7. жовтня вже тільки — 20 злотих. Українська Захоронка у Львові, що опікується 1,400 дітьми, не дістає ні від маґістрату ні від кого другого ні одного сотика, хоч українці платять податки на бідних.

МОЛИТВА ПОЛЬСЬКИХ ЖИДІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Польські жиди молилися по всіх жидівських синагогах в справі зрятування своїх ритуальних традицій. Іде їм про те, щоб був залишений ритуальний спосіб різання худоби, який то промисел є в Польщі в жидівських руках. Для протесту проти нарушення жидівської традиції відобрав собі життя Хаїм Епштайн, літ 72. Таке подають жидівські ґазети.

В ЕСПАНІЇ ЛІВІ ПРИ ВЛАДІ.

МАДРИД (Еспанія). — Влада краю опинилася в руках найлівіших. Випущено на волю десятки тисяч політичних вязнів. Заповідають большевицький переворот. Підчас демонстрацій попідпалювано деякі церкви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

З ВИКУПОМ ЧИ БЕЗ?

Орґан польського „хлопського" посла Вітоса „Пяст" теж заговорив про потребу наладнання польсько-українських взаемин. Але під ось якою умовою:

„Не можемо виректися землі великої посілости на кресах. Потребуемо її для польського хлопа. Бо без цеї землі не були би ми в силі впорядкувати нашого земельного устрою, найбільш палючої господарсько-суспільної квестії в Польщі".

Як бачимо — просто з моста. Польський хлоп, як кажуть вітосівці, потребує землі, й ту землю він має дістати на українській землі при парцеляції великої земельної посілости. Що й український селянин теж голодний на землю, що він теж не може вдержатися при житті без придбання нової землі, й то теж з парцеляції землі, видертої його дідам, це польського „хлопа" — не обходить. Він навіть не згадує за те.

Додатково згадаємо, що недавно був піднесений в тій самій справі дуже рішучий голос ще й в польській католицькій пресі. В ній доказувано, що треба вивласнити великих земельних власників і то без відшкодування і дати землю тим, що на ній працюють і виключно з цеї праці й цеї землі живуть. Оттаке вирішення, писала польська католицька преса, відповідає вимогам часу, відповідає духові папської енцикліки і є згідне з духом християнської моралі й етики.

В тім самім часі, коли польська преса розписується про ці справи, доводиться нам читати в краєвій пресі про те, що редактор орґану еп. Хомишина „Нова Зоря", д-р Осип Назарук, став тепер диктатором клерикальної партії УНО (Українська Народня Обнова), теж заснованої з ініціятиви згаданого епископа. Цей бувший радикальний діяч, а тепер клерикальний диктатор і монархіст — теж заговорив про вивласнення земельної посілости, яка, як відомо, поза добрами українських капітул є майже виключно в неукраїнських руках, головно в польських, а почасти і в жидівських. Заговорив він про це, щоб вияснити, які є основні розходження між його партією і УНДО. І заявив, що відбирати того рода земельну посілість дідичам без викупу — це клич большевицький, а партія з такою клясовою програмою — це партія з большевицькою закраскою. Очевидно, що нам не іде тут про УНДО, а тільки про те, що якщо в українській католицькій церкві толерується диктатури Назаруків, то це не може не підривати авторитету цеї церкви в очах народу, особливо тоді, коли вже і польські католицькі часописи і партії вміють глядіти на соціяльні питання, зокрема на ті, що є пекучі й для українського селянина, тверезіше, згідно з вимогами часу. Про це нам іде, бо про таких як Назаруки ми не дбаємо. Його виступи не є для нас ніякою несподіванкою.

О. С.

ПРИВИД ФЕДЕРАЛІЗМУ

Коли в 1920 році польсько-українські війська йшли на Київ, гаслом було „за нашу і вашу вольность", офіційним гаслом було: самостійна Польща і самостійна Україна....

Не говорю, як це виглядало в **практиці.** Говорю про те, як було в **теорії.** За ціну визнання тої самостійности України зрікся уряд Петлюри Галичини.

Пройшли літа, УНДО займалося ще фрондою проти Варшави. Варшава шукала примирення бодай з ним, спершу осягнувши примирення з „Петями" на Волині. І знов тепер офіційною підставою для примирення було: тут, мовляв, мусите визнати на галицько-волинських землях суверенність Річи Посполитої, але за те — колись, як Бог дасть, — іще підемо разом з вами і тоді там, за Збручем, збдуємо разом самостійну Україну. Знов — самостійну Україну...

Але роки йшли, роки бігли. І зпочатку лагідно, натяками, потім отвертіше і „просто з мосту" поставили тезу: тут, мовляв, ви вже визнали нашу державність і суверенність Річи Посполитої, але там, за Збручем, мусите теж згодитися на федерацію. На ягайлонську ідею „Польска, Русь і Літва то една модлітва"... Такі голоси зпочатку залунали делікатно зі сторінок „Бюлетина Польсько-українського", потім ще в інших орґанах преси, аж нарешті — в „Бунті Млодих". Є це часопис, який здавна обективніше дивився на українську справу, протестував проти Берези, нераз був конфіскований і т. п., гостро обвинувачував нещирість польської політики до українців. І нагло — зявляється стаття редактора Бохенського за ту саму федерацію! Автор підходить до доказів досить хитро. Мовляв, треба відріжняти самостійність від незалежности. Що з того, мовляв, що якась держава, нація суверенна. А на ділі є економічно чи політично залежна від іншої, є її васалем. І навпаки, може бути, мовляв, нація і несуверенна, в федерації з іншою, бути потужнішою, більш незалежною від сусідів і т. і.

От, мовляв, і українці повинні це зрозуміти і згодитися на федерацію... І тут апелює хитрий автор до нашої або порожности або наївности: мовляв, це з вас говорить почуття своеї слабости, коли боїтеся федерації. Колиб чулися національно сильні, то не боялись би бути покривдженими в такій федеративній спілці...

Насамперед, цілковито неправдою є, що нація несуверенна може бути сильнішою, незалежнішою. Ніколи! Завше буде залежна від сильнішого федеранта, як напр. завше Австрія була залежна від Прусії, аж поки та остання її з федерації не вигнала, позбавивши всякого впливу на німецькі землі. Потім, хоч суверенна нація й може на початках свого існування бути дуже залежною від сусідів або від великих держав, як напр. усі державні новотвори по великій війні (в тім числі і Польща), то, маючи суверенність, такі нації мають **далеко лекший шлях тої залежности від заграниці позбутися. А того не мають нації несуверенні.** Доказом знов є та сама Польща, яка поволі визволилася цілковито зпід впливу Франції...

Таксамо не має автор рації, що „страх" перед федерацією диктується непевністю своєї сили. При чім тут непевність? А от сама Польща, наприклад, ні за що не хоче — в разі війни — допустити перемаршу через свою територію військ заприязнених держав, з якими заключила пакт неаґресії, навіть тоді, колиб ці держави прийшли в її обороні. Чи робить це теж з почуття невіри в свої сили?

Вся та арґументація шита білими нитками і розрахована на те, щоб „набрати дурного рутенця". Мусимо вже згори розпочати пресову кампанію проти цеї акції. Не тому, що звязані якимись договорами з Польщею, а щоби натаврувати ті ґрупи, які — отверто чи тихцем — на ту федерацію вже годяться. Нашим гаслом було і буде: лише незалежність, від Росії і від Польщі і від інших, а ніяка федерація. Ми знаємо, чим така „федерація" звичайно кінчиться...

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

СПРАВА ДЕКАЛЬОҐУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Як знаємо, польський суд у Варшаві висунув справу „Декальоґу українського націоналіста" й оголосив принагідний текст, підкреслюючи окремі його місця, що, справді, не відзначалися дуже високою мораллю.

Отже, як я вже раніше писав, серед українських націоналістів нема якогось обовязуючого всіх „декальоґа". Провід ОУН ніколи ніякого декальоґа не укладав, і серед маси українських націоналістів можуть кружляти ріжні тексти „декальоґів", більш чи менш удалих. Польський суд вибрав той, що видався **йому** найбільш відповідним. Щодо мене, то я дозволю собі нагадати українському громадянству ще два інші декальоґи, що походять: перший з 1930, а другий з 1931 року.

Перший носить назву „Дванацять заповідей українських". Його автор С. Гаріль. Авторство другого мені невідоме.

„Дванацять Заповідей Українських":

1. Чи ти з Наддніпрянщини, чи ти з Наддністрянщини, чи ти з Закарпаття, чи ти з Кубанщини, чи з Буковини, чи діди твої звідтам походять — ти еси українець скрізь і всюди, і не матимеш ніякого іншого імени ні перед, ні позад могили, бо це імя — імя твоеї крови.

2. Не твори собі божка ні московського, ні ляцького, ні чеського, ні румунського, ані з крови, ані з думки людської, бо кров твоя добра, а з думок людських найпершою для тебе правдою є Воля України, без якої інші правди тобі не правди, а манівці.

3. Споминай кожного дня, що Мати твоя Україна під пору є поневолена, розпята і страдна, і що Вона з твоею допомогою визволиться, щоб захищати тебе.

4. Памятай, що Імя „Україна" Святе Імя, Імя твоеї Матері, яка надала тобі розум, серце і вроду, яка любить тебе, як свою дитину; тому люби Його, тішся Ним, шануй Його, вимагай пошани до Нього від кождої іншої людини і не дозволяй нікому зневажати або хулити Його.

5. Вважай Прапор твій жовто-блакитний, Герб — Тризуб Золотий Володимирський — і Гимн Народній як Святиню, як Святу ознаку всюди присутньої неподільної Трійці: Нації, Волі і Соборної Держави Української.

6. Люби, не забувай, а вдосконалюйсь у мові українській, бо ти молишся нею до Бога, сниш нею, виссав її з молоком твоеї матери, бо вона є мовою твоеї крови і є гарна.

7. Шануй і підпирай Незалежну Церкву Українську Христову, бо тільки вона молиться за Волю і Славу Соборної Держави Української і за вічний спомин убитих ворогами дітей Її, складаючи молитви мовою, яку ти розумієш, мовою твого серця.

8. Памятай, що партія, яка не має за гасло Незалежности Соборної Держави Української у даних Їй Богом межах від Кубані до Сяну, є партією облудною.

9. Не роби ніякої шкоди братові твойому Українцеві ні з наказу, ні з розмислу, ні з серця, ані ділом, ані словом, бо це злочин, а допомагай йому скрізь і у всьому доброму, щоб і тобі допомагали.

10. Поборюй усяке розеднання і допомагай обеднанню між братами твоїх Українців, бо розеднання протягає нашу неволю, а обеднання: ворогам — страх, Україні — Воля, а тобі — добробут.

11. Нації, чи окремих людей, ворожих Україні, поборюй, прихильних поважай, а байдужних нахиляй, щоб стали прихильними.

12. Вклади ці заповіди в мозок і серце дітей твоїх, щоб душа в них була українська.

Амінь.

А ось другий „декальоґ":

1. Памятай, що ти зо своїми однодумцями це ще не ввесь український народ.

2. Навчись бачити речі й людей не такими, якими ти хотів би їх бачити, а такими, якими вони направду є.

3. Переборювати зло і направляти хиби можна лише ввійшовши з ними в безпосередні взаємини; пустельник, що втік од світу цього, може щонайбільше власну душу спасти, але зла з його наслідками там не викоренить.

4. Слухаючи слова людей, дивись на діла їх.

5. Важні не програми, а ті, що за тими програмами стоять.

6. Відмовитися від співпраці з кимсь можеш лише тоді, коли то злодій чи зрадник (але це треба документально довести!).

7. Той, хто залюбки слухає (умова — „між нами!") нашептів і підшептів підчихвостів, що їх іменують „інформаторами", а їхні словесні помиї „інформаціями", той сам до сідухи-пльоткарки подібний. Тих шептунів безязиких треба в потилицю турманом гонити, бо коло них смердить.

8. Бійся тих, що в ніщо не вірять, бо вони всеж потай вірять у панський гріш і панську силу, себто, є рабами-пятолизами.

9. Кажи правду й роби по правді, бо брехні всеодно не сховаєш: не тепер, то в четвер вилізе вона, як шило з мішка. І втратиш тоді обличчя своє, як кажуть мудрі хінчуки.

10. Добро, що ти його зробив, завжди повернеться до тебе сторично. Зло — завжди окошиться як не на тобі, то на дітях чи нащадках твоїх.

Наведені вище два декальоґи не виключають, але доповнюють один другого. Певна річ, і в них можна знайти дещо, з чим не всі українські націоналісти захотіли би погодитись, але саме ця обставина тільки підкреслює факт **постійної** творчости та удосконалювання в цій площині. Цитований на варшавському суді „декальоґ" був витворений, коли не помиляюся, ще до сформування ОУН, і два вище наведені декальоґи, уложені далеко пізніше, але також ніким офіційно не стверджені, виказують цілком ясно, що той перший „декальоґ" залишився широкому загалові невідомим, і тільки польський суд подбав про його широке розголошення.

Евген Онацький,
Рим.

„Дорога для піших".

Селянин жене воли на ярмарок. Задержує його дорожник:

— Стій! Не видиш, що тут є табличка: „Дорога лише для піших".

— Або мої воли, що? Каритою їдуть?...

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

— 7 —

Одно й друге бачу. Бачу нараз обидвоє. Чорні такі, вогонь у них і печуть. От який був пяний, усе забув, нічого не чув, а як глянула, все до чорта з голови вилетіло. Все, лиш очі її одні. „Будь, каже, добрим". Ха-ха-ха!

Дивно, зовсім не по-своєму засміявся. Знов хвилину помовчав. Мені не видно його обличчя. Місяць світив йому в потилицю. Стало чомусь шкода його. Величезна постать. Грубий загорілий карк і та його, якась дитяча мова. Яка він, думаю, дитина. Велика, сильна дитина. Після він ще говорив. Говорив довго й багато. Мріяв і складав свої пляни будучого. Також він твердо порішив, що переможе її, що не відпустить її, що він украде її, завезе Бог зна куди, буде спускати дараби, день і ніч працювати, зробить собі хату й там житиме з нею. О, він так зробить. Він напевно так зробить. Він був твердо в цьому переконаний і вірив у свої слова. Заснули аж насвітанку.

Проспали довго. Сонце зійшло й піднялося. День гарний і святочний. Батько зрана пішов у Тису до церкви. Там сьогодні празник-відпуст. Павло йде тудд аж пополудні й Юра мабуть також. О, Юра не мабуть, а напевно піде. Він не пропустить цієї можливости. Там він має когось, за ким він далеко піде. Але Юра про це нікому не скаже. Там мешкає його невеличка пухкенька жидівочка Естерка. Жиє вона в Тисі в брата й шиє на машині. О, це чудесна Естерка, весела Естерка. Як вона „радо бавилася з руськими леґінями", але „найфайніший" з них Цокан. Ох, той Цокан! Це розумний леґіль той Цокан. Він не такий, як інші гуцули. Вона співала йому гарні пісні, а який у неї голос. Цокан розуміє той голос. Цокан любить його, Цокан і її за той голос любить. Вона вийде з ним у ліс, далеко у ліс. Нащо, щоб їх усі бачили? Вони зовсім не потребують, щоб їх усі бачили. Вони сядуть собі на камені великому, Естерка з моху віночка зробить і заквітчається. Себе й його. Обидвох заквітчає. А після вона пісню йому заспіває:

„Ой, не ходи, Грицю,
„Та й на вечерниці.
„Бо на вечерницях
„Дівки чарівниці.

І ще Естерка заспіває йому: „Віють вітри, віють буйні"... Де вона їх навчилася таких гарних пісень? Тут на Гуцульщині таких не знають. Правда не знають?

О, Естерка була не лише в Ясіню. Естерка була й далі. Вона була й у Коломиї, і в Дрогобичі, і, навіть, у Львові. Ах, яке це велике місто Львів. Йдеш, йдеш і кінця нема. Там і трамваї ходять. Юра ще не бачив трамваю. Колись ще Юра побачить. То є віз, що сам ходить. Тягне його лектрика, така сила... Вона то не може розказати. То треба книги великі вчити й там написано. І ще бачила вона у Львові „кіятри". Пішла раз, узяла листочок, заплатила гроші й її впустили. Ой, то було красно. Ой, колиб побачив Юра. Заля така велика. Світиться скрізь і на стелі, і на стінах. Після все гасне. І тоді починає сама від себе підніматися на передній стіні завіса. То вони тільки так показують, що сама від себе. Там ззаду хтось стягає її за мотузок.

І як відкрили... Ой, ей! Там тобі зявилася садиба, сад, такий пишний сад. І криниця там була, а якась дівка йде з відрами по воду й так жалісно співає. Ну, я й собі ту пісню навчилася. То дуже гарна пісня. І Естерка співала Юрі ту пісню, а Юра слухав і очей не зводив з Естерки. О, яка вона та Естерка. Скільки вона знає, скільки бачила.

І якби не пішов Юра на празник. Він ще вчора хотів, та ніяково було. Не хотів Юра, щоб хтось з родини знав, що він з жидівкою водиться. Надто не хотілося, щоб знав Павло. Не любить він „того кодла". Але Павло все одно знав. І він знав і я знав. Тяжко в селі чогось не знати, чого не требаб знати.

Батько вернувся з церкви і приніс свою „Неділю". Павло побачив її, сплюнув і подався Бог зна куди. — А прочитайно, Дмитре, „Неділю", — каже старий. Береш і читаєш: „Велика Копаня красила свою св. церков одним прекрасним за 3,000 корон купленим звоном, котрого голос на 3—4 селі чути"...

— Ого! — хитає головою батько. Тото собі дзвін. Нам би такого дзвона. Після читаємо про Зелену Верховину, що „виглядає як Юдея, бо мало де такого села, деб жид за бирова не був".

З Верховини переходимо до культурно-освітніх справ. Читаємо, яких то маємо тепер порядних учителів. Колись це зовсім інакше було, бо хоч „давній учитель був худобний, але віру свою державл твердіше, у коршмі не валявся так много та й битанґов*) не було так много як тепер".

— Правду, — каже новинка. Хто тепер віри своеї тримається. Тільки виліз за поріг, та й уже „нем тудом". А помадярськи то він, дубило його мамку, „тудум". Бо там дарма грошики дають. Там не бутин. Там він тобі не тягне колод. Там собі сів коло стола, шкраб, шкраб пером і вже гроші. І як він вобі віру не зломить, батька старого не продасть і не забуде рідної мамки, котра вчила його помужицьки, по-хлопському, позвичайному, як і всі чесні люди говорять.

Мені всетаки подобалися батькові гуторки. Стоїть серед хати, руки довжелезні, ноги високі. Мова сокирна, але чувся в ній розум, звичайний, простий „людський" розум.

5.

А Павло не видержав. Вимився, зачесався, чомусь іще ґуґлю накинув і подався через гору до Ясіня. Але й там сьогодні порожньо. Коло мосту „Тридцятка", де звичайно вештається в свято юрба народу, сьогодні лиш кілька дідів попід жидівськими крамницями на лавочках сидять і курять свої довгі люльки. Вся молодь у Тисі. Там сьогодні гульня. Там напевно й Марійка.

Павло зайшов до коршми й замісць пива вихилив одну за одною дві чарки горівки без закуски й подався до Тиси. Йшов, землі не чув. Йому здавалося, що там уже давно всі зібралися й тільки на нього чекають. Він навмисне спізнився й зовсім із цього задоволений. Широкими, твердими кроками ступав, посвистував, кресаня на бік. Уже здалека чути музику й гармідер. Над Тисою невеличкий майданчик. Там тепер утоптана трава, тм порозсідалися на колодах леґіні, там дівчата позаквітчувані купчаться, мов вівці в спеку, і чекають на танець.

Коло церкви розсілися торгівці. Дешеві Сляпані хрестики, образки, губні гармоньки, свистуни, серця.

Павло намірився просто до музик. „Вона" напевно там. Не помилився. До нього відразу підійшло кілька хлопців. — Ну, що? як? Погуляв у Ворохті?

— А який вам біс уже так скоро все порозказував? — Павло сплюнув. Не любив говорити про такі речі. Став собі, ґуґля на опашки, руки на грудях зложив і дивився на музики. Там йде безконечна гуцулка. Леґіні крутять дівчатами, аж курява йде. Коломийки не вмовкають. Он і Марійка. Червона, очиці горять. Вона безупинно витанцьовує з якимсь леґінем, який тримав себе, мов молодий півник. Підійшов Тулайдан.

— Не бачив ти Юри? — питає Павло так собі, щоб щось сказати. Він добре знає, де обертається Юра. Напевно з тією чортовою Рухлею.

— Зрана тут був. Повертівся, повертівся й десь зник. — Каже Тулайдан.

— А не знаєш, що то за півник он там коло Марійки вертиться?

— Та ти хіба не знаєш? Та цеж Гриць Янчеюк. Недавно з гонведів прийшов. Живе під Цапком. По-мадярськи чеше хоч би мадяр.

— Видно відразу. Колиб так звернув йому щелепи, то їх може зачіпилоб.

Не подобався Павлові той Янчеюк від постолів до кресані. Стояв і дивився. Гурт леґінів коло нього, підбурюють до танцю. Але він не виявляв звичайного зацікавлення танцем. Витяг і закурив люльку, яку тільки в особливих умовах курив, попакував прудко димом і зпід лоба слідкував за танцюючими. Стояв так з пів години. Його ніхто не пізнає. Всі дивуються. Що сталося з Павлом? Яка муха його вкусила? Побачив одного з тих, якому програвся й був винен, покликав, виняв гроші й прилюдно заплатив. Мовляв, дивіться собі й думайте, що хачете. Ще й у голос додав: — так, ти, сучий пасинку, порядно тоді мене обібрав. Але по-друге я тобі покажу, як грають.

„Ой, сучий сину, доґраєшся ти мені". — Це відносилося до того „півника". Бач, пнеться цурупалок огидний. Танцюй, голубе, танцюй! Пика твоя аж надто тендітна. Як заїду... Ех, як заїду, розсиплються ті твої скалозуби.

(Далі буде).

*) Битанга — волоцюга.

Д-р Остап Грицай.

ДОВКОЛА РІЗДВА У ВІДНІ

Наші врочисті **національні** свята — як церковні так і громадянські — це для нас, скитальців еміґрантщини, за кожен раз **найкращі звязкові** між краєм і нами, між рідним народом і його дітьми на чужині, словом — між тим усім, що ми колись покинули в нашій дорогій українській батьківщині, і тим, що стало нашим новим життям ген далеко поза її межами... Чи не так, браття скитальці, чи не добре кажу? Ми уявім лиш, що хтось з нас, де він там і не бувби, в якомусь закутку Европи, чи на землі Вашингтона, десь у Канаді, Бразилії, Арґентині, або ген там на Далекому Сході, у хвилі важкої туги за рідною землею, попадає раптом туди, де наша громада зібралась святкувати свято Листопада... Чує тут бадьорі слова промовців про те, як силою волі народу воскресла його давня державність, і які то свята тіє державности України вшановується нині по всім середовищам українського життя, і чує наш брат притім, як зібрані затягнули **„Ще не вмерла Україна..."** Ну, як гадаете — не сталоб йому від того легше, геть-геть легше на стурбованій душі? А хіба не знаете ви того чудово могутнього враження, що прошибає вам найглибші глиби вашого єства, коли ви чуєте, як по залі проноситься хором **„Заповіт"** Шевченка? Кого з вас не запекли вогнисті сльози під маєстатичний звук його перших, несмертельних слів? А наше рідне „Христос воскрес" на чужині — що? Та може найбільш вражаюче для нас з усіх наших свят — це свято чудотворної любови, Різдво. Воно з нашими першими, дитинними споминами про рідну землю і про нашу рідню звазане щонайтісніше, воно всилу свого глибоко релігійного, миротворного характеру всмирює і розважає людські душі найкраще, і воно тому подихами рідної землі овіяне найщедріше.

І отимто може й цікаво буде читачам „Свободи" почути дещо про те, як наша українська кольонія у Відні пошанувала цьогорічне Різдво святом спільної різдвяної гостини.

Тут мушу сказати в першу чергу, що — як це зрештою загально відомо — Різдво у Відні це найбільш улюблене й урочисте з усіх релігійних свят тут, і тому вже з початком грудня все місто овіяне різдвяною атмосферою. Всі склепові вистави ось, починаючи від найменшої передміської крамнички аж ген до могутніх маґазинів на Маріягільфештрассе, яких палати—**а передовсім Ґернґросса й Герцманского** — це просто окремі світи про себе — прикрашені більш і менш пишними різдвяними декораціями з обовязковим темно-блакитним тлом неба, засіяного великими, золотими чи-там срібними зорями, між якими вифлеемська здебільшого в подобі сліпучо промінистої комети. Дуже часто побачите на такій склеповій виставі справді мистецько зроблений малий вертеп з Богородицею і маленьким Ісусом, який зрештою як „Боже Дитятко" **(Крісткіндль)** витає вас і за вікнами найбільш репрезентативних склепів, здебільша в голубій, теж зорями прикрашеній киреї. І в купі з тим необхідною прикрасою такої різдвяної декорації це — деревце і срібні дзвони, що разом, особливож увечері, коли все те зяснie в потоках світел, угорнених залюбки пурпурними абажурами, витворює цілість, повну чудно казкової настроєвости, питомої цілому Відневи в час Різдва. І таксамо вже з початком грудня площі міста перемінюються в маленькі ліси, повні навезених ялинок, що їх розпродують у Відні майже в цілости, бо ялинка, — нехай і невеличка — це у Відні стількиж необхідний, що й самозрозумілий різдвяний дарунок для хати й рідні віденця. Він же і на старости літ ладен прибирати її враз з дітворою гарненькими прикрасами, щоб потім, іноді ще й довго після Різдва, раювати її повними сяєвами. І гарний воно притім звичай те, що вся рідня обдаровується на Свя-Вечір взаїмно, отже старші молодших таксамо, як і молодші старших і найстарших з рідні, передусім же батька й матір, на дарунок для яких діти складають собі гроші цілий рік. І це вам для чужинця дивно своєрідна і зворушлива картина, коли така віденська рідня збереться довкола освіченої ялинки і співає разом чудово вражаючу німецьку коляду **„Штілле Нахт, гайліґе Нахт"** (Тиха, свята ніч). І це й найголовніший момент у німецькім Свят-Вечорі, бо сама різдвяна вечера тут — особливо в порівнанню з нашою — доволі собі звичайна, якщо не числити риби (здебільша коропа) надто святочною стравою.

Але вертаймося тепер до наших свят. Воно ясне тут, що навіть, коли свята латинські й наші не припадають разом, то з погляду на особливший пієтизм, з яким Віденці святкують своє Різдво, і нам, скитальцям, мило почувати на чужині святкову піднеслість різдвяної атмосфери довкола нас, ще поки нам прийдеться святкувати наші власні свята. А після того, як настіє час українського Різдва, наша кольонія у Відні поза сходинами на сам Свят-Вечір в поодиноких наших товариствах, звикла від ряду літ улаштовувати різдвяний прийом в Українськім Клюбі, до участи в якому запрошується всі наші тутешні товариства. Такий прийом відбувся в нас цього року на сам Йордан, в неділю, дня 19 січня у святково удекорованих залях Клюбу, де зібралося цим разом більш, ніж **250** учасників.

І про цей то прийом хотів я вам, американські брати, отут розповісти.

Справді:

Це був прегарний, незабутній прийом, який нам ще довго буде пригадуватися як свято рідної, різдвяної гостини і різдвяного обєднання рідних з рідними.

Ви уявіть лиш:

В набільшій з трьох заль нашого Клюбу — її одна стіна вкрита величавими малюнками українських гербів! — по середині і ген під стінами, і навіть при самій сцені з голубо-золотою заслоною, стіл обік стола, тісно поприсувані, на кожному з них чистенечка біла, мережена скатерть, а на ній різдвяна смеречка і горіючі свічі. Вишивані цвітки мережок то на червоні маки, то на сині волошки скидаються, подихом українського поля заносять, а зелена смеречинка десь рідний ліс вам пригадує, запаленіж свічі у срібних ліхтарах ніби з далечів далеких, з глибин вашого прогомонілого дитинства вам сяють, благим світлом своїм душу розтужену нагрівають... Бо це так серцю в цей мент, ніби оті свічі різдвяної трапези хтось з дорогих батьків ваших засвітив, подихом своїм овіяв і різдвяним привітом обдав... Еге, брати, хіба не пригадуєте, якто колись давно-давно, ще на рідній землі, старий батько співом „Рождество Твое, Христе Боже" святу вечеру починає?

Святі тіни українських батьків і прадідів, неструджені господарі української землі будьте благословенні!

У Вашеж імя і во імя України ми й на найдальшій скитальщині збираємося...

Так:

Всі і все і скрізь — во імя України.

От у нашім Клюбі де-далі гості всі місця позасідали, на всіх кріслах і за всіми столами, одно обік одного, голова обік голови, сто їх і двіста і більше, всі свічі разом зассяли й усі світла засвітили, і от, почнаючи Свято, хор академічної „Січи" співає „Бог предвічний..." Яка хвиля, якаж це молитва душ, важкою тугою у далеч рідної землі несених! Підводимося з місць усі, стоїмо неворушними рядами заслуханих у божу пісню, і раптом почуваєш, як невпинна боротьба дум про твоє буденне в тобі на хвилю всмирюється, як кигті скитальського життя пускають тебе на мент свобідним, як турбота про істнування в тобі ніби розвіваеться кудись, і щось добре, тихе й ласкаве приголублює тебе...

То Ти, Рідна, Ти, Мамо?

Велиш мені любити всіх отих братів і сестер моїх, загнаних зо мною сюди, на скитальські розстані? Добре. Я буду їх любити все, і ввесь труд життя майого для них.

Велиш двигнути душу високою думою про славу рідного народу і більш не тужити тугою зневірених? Добре, Мамо, двигну душу, як орел крила, і дужий буду.

І велиш мені за рідний народ віддати все?

Мамо, Мамо — жертва моя, жертва братів моїх за Тебе, всеціла й совершенна!

Чи так, брати скитальці, чи добре я кажу?

Так ! — дзвуки української коляди душу розголубили, думки шовками солодкої мрії оповили, серце радістю Різдва геть ісповнили, а тут вам уже й час до різдвяної трапези сідати. Ось парох громади вже говорив, і голова Клюбу, гофрат д-р Е. Тарнавецький, славний господар нашої віденської хати, і неструджений наш провідник, повний найкращої волі згуртувати всю нашу кольонію у Відні під прапором великого обєднання, і почалась — гостина. І то яка гостина! А знаєте, хто притім услугував? Дівчаточка з тутешньої **Української Шкілки,** де вчить наша заслужена діячка, **пані Олена Левицька і панна Галя Захарясевичівна.** І ще вам скажу, що дівчатка були в народніх строях, а те разом з розмальованими на стіні українськими гербами робило іноді таке враження, начеб це ми не були в гостині у віденськім Клюбі, а десь на Україні, в якогось пана полковника, читам у когось з українських вельможів.

Далебі, так!

А трапеза?

Ну — спершу спільна просфора, а далі борщик, вареники, голубці і кутя. Все виготовлене за зразковими правилами українського куховарського мистецтва заходами дбайливих господарів буфету в Українськім Клюбі — **панства Гуменюків.**

І так довго-довго сиділи ми собі в блаженнім почуттю одної обєднаної родини, хоч нас було майже три сотки, і трох саль Клюбу було нам у той пропамятний вечір замало... Різдвяні свічі горіли, смеречина пахла, коляди лунали, українські герби ясніли світло й бадьоро, а й мала сценічна картинка **А. Гнатишина** — нашого молодого дириґента й компоніста — була достроєна до різдвяного свята. Одно лиш схмарило нам душу, а саме вістка про ненадійну смерть нашого довголітнього режисера всіх вистав у Клюбі, **проф. Евгена Чумака,** про якого Листопадову штуку я недавно писав у „Свободі", а який після довгих літ невідрадної скитальшини по тяжкій недузі покінчив своє, колись багатонадійне життя дня 18. м. м.

Але, вертаючись до моєї теми, скажу ще раз: Це було прегарне, незабутнє свято, овіяне чаром рідної пісні і обєднання рідних.

Слава обєднаним!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Свято Ольги Басараб і протестаційне віче.

День 10. лютого ц. р. був днем дуже непогідним. Безперервно падав дощ і сніг, так, що заледви когось можна було бачити на вулиці. Одначе, не зважаючи на таку неприятливу погоду, алентавнська громада відсвяткувала з великою гідністю і пошаною 12-ту річницю смерти нашої Геройки-Мучениці Ольги Басараб, а заразом піднесла свій голос протесту проти жорстоких ляцьких переслідувань, знущань та проти несправедливого засуду української молоді у Варшаві.

Свято це викликало справжне патріотичне почування. Панахиду за упокій душі Ольги, в окруженню нашого свідомого та щирого жіноцтва — члениць Союзу Українок, відправив о. Д. Сенета. В часі патріотичної проповіди пароха кожна жінка сплакала над кривдою і передчасною смертю Покійної.

Вечором тогож дня відбувся Святочний Концерт, получений з вічем.

Свято відкрила предсідниця місцевого відділу Союзу Українок, пані П. Гришко, а опісля співав жіночий і мішаний хор, підготовлений учителем Іваном Зазворським. Виступали й декляматорки з віршами, дібраними до цього свята, уклад у Мусія Степанчука. Декламували пані: Софія Саврук, Анна Маркович і Катерина Крамар. Всі три декламації були виголошені з найглибшим чуттям.

Головний реферат виголосила головна орґанізаторка Союзу Українок в Америці, пані Анастасія Рибак з Філядельфії, а другим бесідником був місцевий парох укр. прав. парохії, о. Д. Сенета.

Перед закінченням свята забрав слово п. Микола Фартух, заступник предсідника відділу ОДВУ, відкриваючи віче. Опісля покликав до виголошення реферату о. Івана Савчука з Філядельфії. Другий з черги говорив бувший старшина українського війська, о. Василь Горохівський з Нортгептону.

Всі реферати й промови були до душі зворушливі і нагороджувані бурею оплесків.

Потім наступила збірка. Резолюції протесту виготовлюють вічеві секретарі Т. Бошко й І. Зазворський. Ці резолюції будуть негайно вислані до Ліґи Націй та міністра внутрішніх справ у Польщі.

Націоналіст.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 20-го лютого 1936 року помер ГРИГОРІЙ ПАЛАМАР, член тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союза. Походив зі села Дібринів, пов. Рогатин. Полишив жінку Ксеню і двоє дітей сиротами. Був прикладним чоловіком і батьком родини.

Похорон відбудеться 24. лютого від заведення Яреми під ч. 129 Іст 7-ма вул., Ню Йорк, Н. Й.

Всі члени повинні явитись у годині 9-тій рано на цей похорон та віддати останню прислугу свому товаришеві.

Земля Йому пером.

Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. Союза.

Письменниця.

— Мамусю, — питає Івась — чи тета колись писала книжки?

— Чому питаєшся?

— Бо тато вчора казали, що тета мала за молодих літ гарні історії.

М. Зощенко.

БІДНИЙ ТРУПІКОВ.

(Картина з совєтської школи).

Учитель другої кляси, Іван Сімянович Трупіков, поправив свою „куцу" маринарку, відкашельнув і несміливим кроком вийшов у клясу.

— Ви знову спізнилися? — запитав грізно дижурний.

Іван Сімянович змішався, з належною повагою привитався з клясою і тихо промовив:

— Трамвай, знаєте... Трамвай мені втік, направду.

— Знаємо ці всі ваші викрути! — усміхнувся дижурний.

Учитель сів несміло на беріжку крісла й примкнув на хвилину очі. Дивні спомини минулих літ пересувалися в його голові.

Він, учитель історії, входить до кляси — всі ученики поважно на знак привіту встають. А він, Іван Сімянович Трупіков з марсовою міною заглядає до денника й кидає назвищами..

— Сімянов Микола!

Нараз учитель здригнувся, відчинив очі й тихенько промовив:

— Сімянов...

— Чого там? — запитав учень, оглядаючи альбум зі знаками.

— Нічого важного, — відповів учитель. Не звертайте уваги. Я тільки так... собі...

— А пощо так?

— Нічого важного... Я хотів тільки довідатися, чи є сьогодні молодий товариш Сімянов.

— Є! — крикнув Сімянов, оглядаючи до світла якусь почтову марку.

Учитель перейшовся по клясі.

— Перепрошую вас, молоді товариші, — сказав, — на сьогодні вам задано... то є... я хотів сказати... запропоновано вам перечитати уступ про реформи колишнього царя Александра I. Отже, перепрошую, може хтось зможе мені оповісти про реформи колишнього царя Александра I... Вірте мені, молоді товариші, що про царів говорю з погордою.

В клясі розлягся сміх.

— Я тільки так, — заговорив учитель. — Нервуюся, молоді товариші. Тільки не толкуйте хибно моїх слів; я не налягаю. Навіть радію, що не хочете оповідати... Нервуюся, товариші...

— А може би ти затих хоч на хвилину?! — Крикнув хтось із учнів. — Кричить, як сорока.

— Мовчу. Мовчу вже... — тихенько промовив уитель. — Я зовсім тихо, зовсім тихенько хотів спитати товариша Сімечкіна, про які політичні новини він довідався з часопису „Правда"?

Сімечкін відложив ґазету й каже:

— Що це має значити? Алюзія хіба? Ґазету кажете мені сховати? „Правду"? А чи ви знаєте?... Чей же я вас за те...

— Алеж нічого, ні.. Для Бога нічого... Це є, я нічого про Бога не говорив... Не толкуйте цього тенденційно.

Вчитель зворушений почав нервово ходити по клясі.

— Не крутися перед нашими очима! — крикнув котрийсь. — Стань біля таблиці!

Учитель станув біля таблиці й, витираючи ніс, тихо заплакав.

*

Сьогодні може таких учителів, як наш бідний Трупіков, уже нема. Але в 1918 році, в отих чудесних часах червоної революції, їх повно було...

ВЕЛИКА СПАДЩИНА.

Ще в 1919 р. умер у Мексику Людвик Дембицький, залишивши маєток вартости 150 міліонів долярів. Він був родом з Галичини і тепер до цієї спадщини зголошуються всі Дембіцькі, особливо з Галичини та Буковини. Очевидно, також Дембіцькі з інших сторін виступають з претенсіями до цього великого маєтку.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 26-го жовтня 1935 р., в Джерзі Ситі, в домі під ч. 83 вул. Ґренд.

(1)

о. д-р Клодницький: Референт д-р Мишуга підглянув недомагання в старому краю і видеалізував орґанізації молоді в Америці. Дискутант думає, що орґанізація молоді йде мильними шляхами, коли вона поділена через релігію. Релігійна боротьба гальмує розвиток. Це пекуча справа. Треба недопустити до боротьби з релігійних мотивів. Інакше повстане ґанґрена. Її треба стримати.

Д-р Мишуга: Про Конґрес Молоді деякі наші ґазети загалом нічого не писали, а дехто представляв цей конґрес як зїзд фашистів. А ті, що їх називають „фашистами", теж неправдиво представляли цей зїзд, накидаючись неслушно на декого з провідної частини молоді за їхнє „непатріотичне" відношення до українства. Щодо релігійної справи, про яку згадує о. д-р Клодницький, вона в нас уже вирішена, як і вирішена тою молодю, про яку тут мова. І то вирішена гідно й культурно. І боротьби тут нема, принаймні тепер.

Щодо політичних клюбів, то треба завважати, що в них часто підходиться до загальної справи в занадто матеріялістичний спосіб.

Евген Скоцко: Чи стверджено, хто є автором цеї статті в „Новому Шляху", де був напад на Конґрес Молоді?

Д-р Мишуга: Це не є важне, бо важне те, що таке було поміщене в націоналістичній ґазеті про молодь, яка далі є настроєна — націоналістично.

Внесок Миколи Мурашка: Приняти звід д-р Мишуги.

Принято.

Внесок о. д-ра Клодницького: Приняти фінансовий звіт і звіт д-ра Ґалана.

Принято.

Внесок контрольної комісії: Висловити признання екзекутиві за дбайливу працю в минулому році.

Принято.

ДОКЛАД І ЗАЯВА ҐЕН. МИКОЛИ КАПУСТЯНСЬКОГО.

Голова представив іще раз ґен. Капустянського як того, що працює на полі військового знання, видаючи ріжні військові праці. Ґен. Капустянський виголосив доклад на тему потреби військової підготови, подаючи військові сили тих держав, з якими треба буде Україні розправлятися, щоб стати свобідною і обєднати всі свої землі в одну цілість.

Та заки ґен. Капустянський зачав доклад, просив дозволити йому подати деякі вияснення, щоб відповісти на закиди, які йому поробив урядник Обєднання, п. Володимир Кедровський, у канадійській ґазеті „Український Голос", а які то закиди передрукувала американська „Народна Воля". Ґен. Капустянський казав, що п. Кедровський напав у крайно зневажливий спосіб не тільки на його особу, але й на старшин Української Ґенеральної Булави і навіть на „Свободу", що згадала за нього як українського ґенерала. В тих дописах п. Кедровський представив ґен. Капустянського людиною без кваліфікації на старшину Ґенеральної Булави, молоросом, денікінцем, українським Азевом, зрадником, що „примазався" до української армії й української справи, щоб їй шкодити в історичній хвилі української нації. Ґен. Капустянський подав, що буде відповідати фактами, щоб з них було пізнати, чи він зле чи добре служив українській справі, та щоб теж можна було пізнати, яку саме ролю відогравав у тих часах п. Кедровський та як він розумів будування держави, бо таких, як п. Кедровський, було більше.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Коляда на інвалідів і політичних вязнів.

Члени Стрілецького Гуртка ч. 9. в Нюарку, Н. Дж., з нагоди Різдвяних Свят зібрали коляду на інвалідів і політичних вязнів, які тепер знаходяться по ріжних ляцьких тюрмах.

Зібрано суму $55, з якої то суми призначено $30 на інвалідів а $25 на політичних вязнів.

Жертвували: Музичний Склеп І. Лобура $3; по $2: І. Лисак, І. Штогрин; по $1: о. Данилович, о. д-р Клодницький, Трач, М. Вітишин, І. Височанський, І. Височанський, Юрів, Борецький, Ю. Баранюк, І. Кльоц, Н. Миськів, С. Присяжний, Білоус, Меґас, Т. Каськів, М. Щумейко, Тисовський, Н. Марад, Сакевич, П. Смук, П. Кецко, Горбач, Крікол, Рибльовський, Грицишин, М. Литвинська, В. Сидорович, П. Ковальчук, Половина, Литвин, Янош, Зарембський, Гапанович, С. Мриглод, Ґрона, П. Рудий; Хрущ 75 ц.; по 50 ц.: Кузик, Борис, Руговський, Сокальська, Рожик, Крук, Болан, Доля, Малецький, Росол, Іваськів, Н. Яцентий, Ю. Ґулька, О. Присяжний, Будник, З. Литвинський, К. Ковальчук, І. Пасічник, Кузьма, Порохняк, Веркійовський, М. Кріль; В. Онищук 25 ц.

Колядувати ходили: І. Стецкович, Н. Миськів, М. Кебузь і М. Шкільний.

За Стрілецький Гурток ч. 9:
С. Присяжний, голова;
Ю. Баранюк, секретар;
Н. Миськів, касієр.

—o—

БОСТОН, МАСС.

Коляда Рідній Школі.

Ми молоді дівчата і хлопці, що тут роджені, а котрі гуртуємося при укр. прав. церкві, стараємось йти слідами своїх родичів та заступати їх місця в українській справі. І ось тому пішли ми цього року колядувати по наших громадянах. Між іншим зайшли ми до ґовернора Кирлія, котрий приняв нас ввічливо та звитався з кожнім з нас зокрема, спитав хто ми і на що колядуємо. Ми йому розказали про нашу поневолену Україну та представили ціль коляди. Бажав собі, щоб ми заколядували три коляди й дарував на нашу ціль $10, за що хай буде йому і іншим жертводавцям щире спасибіг.

Жертвували: ґовернор Кирлі $10, а по $1: о. Й. Желіхівський, П. Мороз, Г. Зварич, М. Шемета, П. Боднар, І. Купчик. Й. Берґелицький, С. Кучер, Д. Шидловський, Г. Костецький, Н. Давискиба, С. Ярош, Д. Кузь, А. Флис, М. Міхован, М. Музика, Е. Машоловська, Т. Тодосщук, І. Френчко, П. Вульчак, Й. Ночас, А. Івашків, А. Бензил, А. Гримак, Т. Марущак, М. Майданий, О. Войтків, Ю. Смаш, Д. Пащак; по 50 ц.: М. Зварич, Т. Оверко, С. Бойко, П. Пізвура, В. Пізвура, М. Зварич, А. Шафранська, М. Парфинюк, Н. Ковердович, Г. Петрейко, П. Вовк, І. Гайден, М. Попович, М. Вонс, С. Чопик, О. Панькевич, І. Масний, Д. Бортник, М. Козилкевич, по 25 ц.: К. Стодран, К. Білак, К. Хеньціцька.

Заколядовано разом $49.25, а розходу було $1.50. Переслано через Обєднання на Рідну Школу в старім краю $47.57.

Анна Кучер.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

На Рідну Школу.

Коляду на Рідну Школу в старім краю зложили по $2: В. Чучман, М. Мельничук, П. Сернюк, С. Сеґель; по $1: С. Шуманський, С. Коніцький, В. Папура, Ю. Варшона, Т. Сюрка, В. Михалюк, І. Блиньковський, І. Бабак, Н. Зюбровський, П. Підлиський, П. Кожух, С. Федишин, Ю. Грицай, П. Коніцький, В. Вовнянка, Д. Бодак, І. Голендер, І. Сивик, Г. Медвідь, К. Ґнип, Т. Вітковський, П. Дворяниц, С. Колидийчук, В. Труфин, Й. Юркевич, І. Макаровський, О. Базарніцький, Д. Митулінський, І. Михальчишин, В. Ференц, С. Комарянський, Л. Біловець, М. Крушина, Н. Косован, П. Тирпляк, У. А. Горожанський Клюб; по 50 ц.: В. Перец, І. Дух, Т. Шижик, Й. Базарніцький, Д. Підлиський, С. Цюпка, П. Цюпка, М. Іващишин, А. Ґорбудзінський, Г. Бодак, В. Лемішка, М. Корпіта, Т. Пушкар, А. Ґулик, М. Тирнавський, Д. Котянський, Г. Ференц, Я. Варшона; по 25 ц.: І. Малюкевич, Разом заколядовано $53.25. Розходу було $1. Вислано до краю через Обєднання $52.25. Колядували громадяни: І. Бобак, В. Михалюк, Н. Зюбровський, І. Макаровський, Т. Сюрка, Д. Митулінський і В. Труфин.

Колядник.

—o—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Коляда на визвольну боротьбу.

Колядували: Т. Свистун, А. Колодій, О. Бережницький, М. Воронак, В. Василюк, В. Сапелюк, Мазур, М. Пасічник і С. Крутий.

Жертвували по $5: о. Савчук, Й. Михалюк, І. Сорока (стар.), Наумчук, Макарій, Й. Малиндевич, С. Рутецький, М. Ганусей; М. Насевич $4; по $2: Т. Свистун, А. Колодій, Й. Ваврів, В. Мущинка, проф. О. Рубачок, Г. Рубачок, Г. Грищишин, А. Рутецький, Н. Лисицький, Г. Слободзян, П. Штогрин, Г. Штогрин, Т. Пташинський, Т. Михалюк, М. Самбір, М. Дубас, М. Головатий, П. Протасевич, В. Білокур, П. Рудакевич, І. Шиманський; по $1: О. Бережницький, М. Шивалюк, М. Климів, В. Сіткевич, С. Пунда, С. Штогрин, М. Чайковська, А. Кукура, П. Чорний, В. Олійник, П. Кобильник, Г. Дмитруш, І. Медвідь, Т. Білик, І. Бойко, П. Омелян, Р. Моцовський, С. Борис, пані Човс, Ю., М., Р. Дуб, І. Струш, І. Шеґда, І. Чопик, М. Сивуляк, Г. Громчак, Н. Совтанюк, Т. Дубик, А. Тоганчин, І. Хмелик, М. Кобель, І. Кісь, І. Борисевич, пані А. Рій, М. Ворончак, С. Крутий, Н. Волошанський, М. Чурила, Г. Шаґала, В. Штогрин, С. Крайник, С. Слободзян, П. Москович, С. Гамович, Шатинський, В. Павлівський, І. Венґринюк, Ольга Фостик, М. Шеремета, К. Заболотний, С. Гураль, Депутат, Григорчук, В. Бандрівський, Й. Коник, В. Сапелюк, М. Пасічник, Г. Кудла, І. Ленчак, І. Робак; по 75 ц.: Ю. Терпилюк, Г. Москович, Катерина Свірка; по 50 ц.: О. Клебан, І. Мелих, П. Нендза, С. Демяник, В. Василюк, Р. Смажинська, К. Гасяк, М. Маєвський, І. Лесняк, В. Василюк, П. Сапелюк, Гливяк, С. Пунда, Р. Кутельмах, М. Кознарський, Мельник, Пачковський, А. Будаю, В. Канюка, І. Подоляк, Креденсор, І. Клебан, Г. Яцишин, І. Клим, Д. Батюк, І. Швець, Катерина Качмар, Яцишин; по 25 ц.: С. Кордіяка, С. Кіт, В. Корнат, М. Бойко, С. Слободзян, А. Зелінка, І. Процко, О. Шегда, В. Шегда, Д. Настасяк, П. Грицай, Н. Паращак, А. Захарко, Терещук. — Решта дрібними. — Разом $161.25. — Кошти їзди по коляді $11.65. — Осталося $149.60.

Дві примірні гостини.

З нагоди імянин п. Івана Подоляка відбулася приятельська гостина, підчас якої п. Іван Мельничук підніс справу допомоги визвольній боротьбі в звязку з варшавським процесом. На ту ціль жертвували: І. Мельничук $2; а по $1: С. Грицак, П. Мотрук, О. Григорець, Т. Свистун; Д. Терпелюк 50 ц. Разом $6.50.

З нагоди пятьдесятьлітніх уродин.

В п. Івана Сороки (мол.), зложили на визвольну боротьбу такі гості по $1: І. Сорока (стар.), Й. Михалюк, І. Сорока (мол.), В. Мущинка. О. Дьорка, І. Бішко, А. Будай, Т. Свистун, М. Куничка. Разом $9. — Разом вислано до Обєднання на визвольну боротьбу $164.60.

Тов. Ю. Головінського, від. 12 ОДВУ.
Теодор Свистун, гол. орг;
Митро Пасічник, голова;
В. Сапелюк, писар;
А. Колодій, касієр.

БОФАЛО, Н. Й.

На політичних вязнів.

Заходом від. 49 Союза Українок відбулася 26. січня в галі під ч. 448 Елк вул. забава з нагоди трьохлітньої річниці існування цього відділу. Забаву розпочато вечерою, яку приготовили члениці відділу, а наші молоді дівчата доносили до столів. Пані Линська привитала гостей від імени СУА, а знову пані Хоптяк говорила про працю місцевого відділу, а також про потребу помочі тим нашим братам, яких Ляхи тепер судили у Варшаві. На її поклик зложили жертви: А. Слотюк і В. Фортій по $1; І. Кіналь, П. Стецюк, К. Блакіта, М. Костецька, К. Сидорович, Долинявка, І. Ґут, С. Войтович, Глуха, Палінський, Д. Жук, А. Качор і Ю. Грицко по 50 ц.: А. Град. А. Войтович, М. Кіналь, А. Бабала, Е. Линська, М. Панкевич, А. Самуляк, М. Мурштинська й М. Хоптяк по 25 ц. Дрібними датками зібрано 75 центів, так що разом збірка виносила $10.50. На зборах, 2. лютого доложено ще $1, так що через Обєднання вислано разом $11.50 на вище подану ціль. На тих зборах, на 2. лютого, пані Качор, пояснила членицям значіння жіночої преси для тутешніх жінок, взивала їх передплачувати такий часопис як „Жіночу Долю". Бо колиб ми яких 25 років тому були мали такий часопис, як „Жіноча Доля", та читали його, то певно наше життя тут в Америці булоб зовсім інакше роавинулось. Та ще й тепер ми можемо багато доповнити та піднести нашу свідомість, коли ми будемо читати часопис. На цей зазив пані Качор три члениці зголосились, що вони хотять передплачувати „Жіночу Долю". Також з каси відділу ухвалено $5 на пресовий фонд. Кличемо Вас, сестри-українки, вступати до нашого місцевого відділу та помагати нам вести кращу працю для розбудови нашого життя тут в Америці, а таксамо для поширення нашої допомогової акції в користь тих наших братів і сестер на рідних землях, що жертвують своє молоде життя за свій нарід.

ЗА УРЯД:
Анна Качор, предс.
Марія Хоптяк, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТРОХИ ПРО ЕТІОПІЮ.

„Навіщо працювати в день, коли ще матиму їсти що вечором?"

Чиста етіопська раса заступлена лише малою частиною всього населення. Девять десятих населення це ріжні народи, з яких племя ґоля найчисленніше. Століттями ґнобили це племя пани, тому й на думку не прийшло би членам того племени збунтуватися. Століттями вчилися слухати й вірити, що так мусить бути, що нічого не може змінитися.

Ґуранди це бідні люди, які з етіопцями мають лише стільки спільного, що зодягаються подібно, себто носять білу накидку-простирало. Працюють лише на те, щоби заробити кілька центів на прожиток. Зрештою почуваються щасливими, бо основою їх життя є пословиця: „Навіщо приймати працю за дня, коли я ще матиму що їсти вечором?" Ця фільософія вистарчає їм, щоб бути задоволеним.

„Єлем".

Етіопська мова, дуже багата й цвітиста, має дві прикмети: має дуже виразне слово на означення нашого „ні" — „єлем". Навпаки має два слова на означення „так". Одно, яке не каже нічого, яке не означає згоди, хоч етіопець його скаже, а саме „еші". Це одно з перших слів, яке чужинець навчиться в Етіопії. На означення згоди має етіопець слово „ао". Це слово означає згоду безпосередню й виразну. Цього слова не вживають майже ніколи. Цікаве також, що етіопці не мають слова, яким моглиб перекласти наше слово „вдячність".

Як карають в Етіопії.

Кари в Етіопії проті й жорстокі. Так, наприклад, злодієві відрубують руку або й ногу. Такий „засуджений" є ще настільки „щасливий" коли має родину й вона йому на рану виляє кипучий олій, так що відразу зупиниться уплив крови. Інакше вмер би наслідком упливу крови. Щоправда, теперішні суди вже не такі жорстокі, та все ще має пристосування: око за око, зуб за зуб.

Винуватців також мучать тяжко. Нпр. засудженому привязують до одної та другої руки довгий шнур, ноги також звязують шнуром. Катові помічники держать за ті шнури, так що засуджений лежить лицем до землі із розтягненими навхрест руками. На приказ судді кат бє засудженого нагайкою із ґіпопатамової шкіри. За кожним ударом вириває шматок мяса із тіла засудженця. Вправний кат завдасть засудженому пядесять ударів, усеж не вбє його, бо його рука завдяки довгій практиці набрала потрібного чуття.

В Адіс Абабі росте величезне дерево з кільканацятьма конарами, на якому цілими століттями вішали засуджених. Тепер уже засуджених також стріляють. А всеж засуджений та його родина мусять насамперед щодо того умовитися, бо влада для екзекуції дає лише один-одинокий набій.

Етіопське хліборобство.

Етіопський селянин займається хліборобством і випасом худоби. Працює ще деревляним плугом, що закінчений малим залізом, який тягне пара волів. Воли мають ярмо на плечах (на французький спосіб). Недостача комунікації спричинює, що етіопське господарство стоїть на первісному ступні. Головними плодами є збіже, кава, бавовна, цукрова троща, тютюн.

Кава, якої назва походить від провідниції Кафа, де родиться її дуже багато, називається „габет". Це є напівдика порода кави з великими зернятами, яка родиться в ріжних сторонах краю. Кава „гарарі" це порода подібна до мокки, а плекають її головно в провінції Гарар. Кава є теж одиноким продуктом, який вивозять (у 1930-тому році вивезли 154,000 cотнарів).

Найбільше із збіжа плекають жита, проса та вівса. Приблизно 1,000 квадратових миль уживають для плекання жита, а на гектар родиться 4—5 сотнарів.

Багато більше землі засівають малим просом, що є мабуть найстаршою відомою ростиною, яку плекав чоловік. Мука з проса є головним артикулом прохарчування етіопців.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний, складаю щиру подяку ґоловним урядникам нашої орґанізації за скоре виплачення мені посмертного по моїй жінці бл. п. Катерині Скотинській, котра померла ц. р. в Толідо, Огайо. Також дякую тов. Тараса Шевченка, від. 165 У. Н. Союза за віддання останньої прислуги і за вінки, які зложили на домовині моєї жінки перед відїздом до Канади. Також дякую всім тим чесним громадянам і громадянкам, за квіти і за опіку моїх дітей в останній хвилі перед відїздом з тілом моєї жінки до Канади, де відбувся похорон.

Николай Скотинський, вдовець;
Володимир, Павло і Николай, сини.

—o—

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по моїм батьку бл. п. Стефані Матейчаку. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові.

Марія Керлейза, донька.

ВІДОЗВА

до односельчан Черниляви, повіт Яворів.

Може не всім Вам відомо, що минулої осени навістила це село страшна пожежа, у якій згоріло більш як півтора сотні господарських будинків. Шістьдесять один господарів потерпіли шкоду на сто тисяч злотих. Допомоговий Комітет при Народнім Домі в місті Яворові і Сільський Комітет в Черниляві просили допомоги від мешканців сусідних сіл і дістали поживу для людей і пашу для худоби на якийсь час, але відбудова села вимагає дальшої помочі. Ця зима дасться тяжко відчути погорільцям, а весняна праця в полі і переднівок застане не одну родину без життєвих засобів.

Хоч мало є нас односельчан села Черниляви в Злучених Державах і не знаю чи є які в Канаді, всетаки ми повинні зібрати між собою і між знайомими жертви на погорільців і відіслати в рідне село. Повинні теж помогти еміґранти з Яворівщини і кожний хто співчуває людському нещастю.

Я радо займуся збіркою і сам жертвую від себе $20. Прошу жертводавців порозумітися зі мною, а особливо звертаюся до українських громадян міста Клівленду й околиці. До нашого комітету входять: Василь Момрик, Я. Муштук, Д. Малецький. Знаю, що в Міннеаполіс живе кількоро наших людей з Черниляви, прошу, щоби були такі добрі і дали мені їх адреси для спільної акції. Моя адреса Василь Момрик, 11814 Вест Медісон Евню, Лейквуд, Огайо.

Василь Момрик.

У дентиста.

— Ви оголошуєтеся, що рвете зуби без болю, а як мені ви рвали, то я мало не здурів.

— Так, але я болю не чув...

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(102)

Тарзан приняв заяву найстаршого священика з зовнішним спокоєм, а потім сказав: „Як смієш ти, що називаєшся найстаршим священиком відрікатися мене? Ці три особи, яких ти хочеш убити, це возлюблені діти Баала". „Ні", — крикнув Ніярх, „це чорти".

„Як так", — сказав Тарзан, „то прикажи рабам, що обертають коловорот, потягнути їх до вогненного стовпа". Лейді Бет з дива аж стратила мову. Невжеж божок джунґлів покинув їх? Тарзан поглянув на неї й приказав: „Переводи йому це", він приказав суворо. Ніярх був захоплений.

„Тягни" — Ніярх крикнув. Але на його здивування ніхто шнура не тягнув. Лейді Бет, Джері Джовнс і Арбеля теж були здивовані, бо вони не знали, що Тарзан побив усіх тих, що тягнули коловорот. Тарзан усміхнувся.

„Баал відобрав силу людям коло коловороту, щоби показати, що я це справжній Іскандер", — сказав він до Ніярха. Він обернувся тоді, щоби перерізати шнури, що звязували бранців. Але божевільний Ніярх підкрався поза нього з своїм жертвенним ножем у руках.